

Regeringens skrivelse

1979/80: 21

med redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1978;

beslutad den 6 september 1979.

Regeringen överlämnar till riksdagen enligt bifogade utdrag av regeringsprotokoll redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1978.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

HADAR CARS

UTRIKESDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-09-06

Närvarande: statsminister Ullsten, statsråden Wikström, Friggebo, Wirtén, Huss, Rodhe, Wahlberg, Hansson, Enlund, Lindahl, Winther, De Geer, Cars, Them, Bondestam.

Föredragande: statsrådet Cars

Skrivelse till riksdagen med redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1978.

I resolution 319 (1966) om förbindelserna med de nationella parlamenten uppmanar Europarådets rådgivande församling regeringarna att årligen lägga fram en rapport om verksamheten i Europarådets ministerkommitté inför sina parlament. Regeringen har lämnat riksdagen sådana redogörelser för åren 1967–1977 (skr. 1968: 23, skr. 1969: 27, skr. 1970: 39, skr. 1971: 119, skr. 1972: 107, skr. 1973: 161, skr. 1974: 131, skr. 1975/76: 8, skr. 1975/76: 141, skr. 1977/78: 6, skr. 1978/79: 17). En redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1978 har utarbetats inom utrikesdepartementet efter samråd med cheferna för justitie-, försvars-, social-, kommunikations-, budget-, utbildnings-, jordbruks-, handels-, arbetsmarknads-, bostads-, industri- och kommundepartementen. Redogörelsen bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som bilaga.

Jag hemställer att regeringen till riksdagen överlämnar den inom utrikesdepartementet upprättade redogörelsen för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1978.

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1978

I. Ministerkommittémöten

1. 62:a ministerkommittémötet

Det 62:a ministerkommittémötet ägde rum den 27 april 1978. Sveriges delegation leddes av utrikesminister Karin Söder. Från svensk sida deltog även Sveriges ständiga ombud hos Europarådet, ambassadör Bengt Åker-rén, chefen för UD:s politiska avdelning, departementsrådet Knut Thy-berg, departementsrådet Bertil Arvidson, departementssekreterare Anne-Christine Centerstig, departementssekreterare Staffan Wrigstad samt biträ-dande ombudet hos Europarådet, departementssekreterare Mats Åberg.

Ordförande vid mötet var Luxemburgs premiär- och utrikesminister Gaston Thorn.

Huvudämnena för ministrarnas diskussion var utvecklingen av det euro-peiska samarbetet, mänskliga rättigheter, FN-frågor samt uppföljningen av slutakten från den Europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen (ESK) i ljuset av det nyligen avslutade Belgrad-mötet.

I anslutning till ministerkommittémötet den 26 april 1978 deltog minist-rarna i det årligen återkommande kollokviet med medlemmar av den parlamentariska församlingen. Vid detta möte behandlades huvudsakligen ESK-uppföljningsmötet i Belgrad men även frågor angående Europarådets budget.

a) Utvecklingen av det europeiska samarbetet

I sitt inledningsanförande redovisade ordföranden ett till honom från den europeiska fackliga samorganisationen, EFS (eller med engelsk beteckning och förkortning – European Trade Union Confederation, ETUC), fram-fört förslag om en trepartskonferens – mellan regeringar och arbetsmark-nadsparter i medlemsländerna – kring sysselsättningen i Europa. Norges utrikesminister, Knut Frydenlund, förklarade att hans regering vore be-redd att åta sig värdskapet för en sådan konferens.

Det egentliga meningsutbytet om det europeiska samarbetets utveckling öppnades traditionellt med anföranden av ordföranden i EG:s ministerråd, Danmarks utrikesminister K. B. Andersen, ordföranden i EFTA:s minis-terråd, Österrikes utrikesminister Willibald Pahr, samt Europarådets gene-ralsekreterare Georg Kahn-Ackermann. Det präglades av bekymmer för den rådande ekonomiska situationen i allmänhet och arbetslöshetsläget i synnerhet.

Utrikesminister Karin Söder underströk i sitt inlägg den allvarliga situa-tionen för unga människor och sade bl.a.: "Om vi inte lyckas skapa meningsfull sysselsättning för ungdomarna kommer deras attityder till samhället i framtiden att präglas av detta misslyckande".

Fru Söder tog vidare upp invandrarfrågornas växande betydelse i Euro-pa. Hon pekade ånyo på behovet av en grundläggande diskussion om invandrarnas problem och regeringarnas ansvar i detta sammanhang. Som ett första steg på vägen mot den ministerkonferens hon själv föreslagit vid

det 61:a ministerkommittémötet inbjöd fru Söder till ett förberedande möte på tjänstemannanivå i Stockholm. Samarbete på detta område, framhöll hon, ligger helt i linje med Europarådets strävan att värna om mänskliga rättigheter och social rättvisa. (Se även nedan under avsnitt II: 2: d).

b) Mänskliga rättigheter

Till grund för diskussionen på denna punkt låg ett förslag till deklaration som utarbetats efter ett belgiskt initiativ med anledning av att det var 30 år sedan FN:s generalförsamling antog sin universella deklaration om de mänskliga rättigheterna och att den Europeiska konventionen hade varit i kraft under 25 år.

Utrikesminister Söder anslöt sig till deklarationstexten och framhöll bl. a. att Europarådets arbete på mänskliga rättighetsområdet aldrig kan anses avslutat. Hon pekade också på att den antagna deklarationen faktiskt var ett uttryck för medlemsländernas övertygelse att en ytterligare utveckling är möjlig och önskvärd. Vi måste, sade hon, uppmärksamma inte bara de traditionella mänskliga rättigheterna som skyddas genom den Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, utan också de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter vilka, även om de delvis täcks av den europeiska sociala stadgan, utan tvekan skulle kunna förstärkas ytterligare.

Ministrarnas deklaration och dess uppföljning behandlas vidare nedan, bl. a. under avsnitt II:1 och II:2.

c) FN-frågor

Förbundsrepubliken Tysklands delegationschef, statssekreterare Hildegard Hamm-Brücher, framförde förslag om ytterligare nära samarbete mellan Europarådets medlemsstater, särskilt beträffande behandlingen av mänskliga rättighetsfrågor i FN. Som ett lämpligt ämne att i detta sammanhang diskutera utförligare i Strasbourg pekade hon på det svenska förslaget om en tortyrkonvention.

Sveriges inlägg koncentrerades på läget i södra Afrika och betonade det nödvändiga i att ytterligare öka trycket på den sydafrikanska regimen. De nordiska länderna, meddelade Karin Söder, diskuterade en utvidgning av det aktionsprogram som nyligen antagits vid det nordiska utrikesministermötet i Oslo. Bland de åtgärder som kunde övervägas inom FN:s ram nämnde hon särskilt ett totalt stopp för försäljning av klyvbart material samt överföring av teknologi, utrustning och tjänster på kärnkraftens område.

d) Uppföljningen av ESK:s slutakt i ljuset av Belgrad-mötet

En av tidsskäl förkortad diskussion som å EG-staternas vägnar inleddes av Danmarks utrikesminister, K. B. Andersen, gav bl. a. uttryck åt en allmän uppfattning att Belgrad-mötet borde ses såsom en del av en dynamisk utveckling, vilken i sig utgör en del av en större avspänningsprocess.

2. 63:e ministerkommittémötet

Ministrarnas höstmöte hölls den 23 november 1978. Som ordförande

fungerade Maltas biträdande premiärminister J. Cassar. Denna gång representerades Sverige av utrikesminister Hans Blix. Delegationen i övrigt bestod av Sveriges ständiga ombud hos Europarådet, ambassadör Bengt Åkerrén, kabinetssekreterare Leif Leifland, kanslirådet Lars-Åke Nilsson samt biträdande ombudet hos Europarådet, departementssekreterare Mats Åberg.

Vid en ceremoni före sessionens början deponerade Liechtensteins regeringschef Hans Brunhart sitt lands anslutningsinstrument hos Europarådets generalsekreterare och undertecknade den Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Liechtenstein blev därmed Europarådets 21:a medlemsstat.

Dagordningen upptog ESK, utvecklingen av det europeiska samarbetet, samt ett antal ärenden som aktualiserats vid föregående möten, nämligen frågor rörande terrorism, mänskliga rättigheter och den föreslagna trepartskonferensen om sysselsättning i Europa.

a) ESK

Ministrarna underströk betydelsen av att Madridmötet förbereddes noggrant och pekade på den roll som Europarådet kan spela härvidlag.

Utrikesminister Blix framhöll med hänvisning till det pågående ESK-expertmötet i Montreux att Europarådets medlemsstater har ett ansvar att främja användningen av de olika medel – såsom skiljedom – som står till buds för fredlig lösning av tvister. Han poängterade vikten av det arbete som inletts genom ESK och som syftar till att minska gränsöverskridande luftföroreningar.

b) Utvecklingen av det europeiska samarbetet

Minsterkommittén tog del av redogörelser för verksamheten inom EG, EFTA och Europarådet.

I sin genomgång av den aktuella situationen beträffande europeiskt samarbete och Europarådets roll i detta hänseende pekade utrikesminister Blix på ett antal punkter där Europarådets arbete skulle kunna effektiviseras.

I perspektivet av EG:s förestående utvidgning berörde Hans Blix det praktiska samarbete som bedrivs på många fält inom Europarådet och betonade att detta har stort värde för Sverige.

c) Terrorism

Ministrarna antog en deklaration i vilken de förklarade att ökad uppmärksamhet skulle ges åt sådant arbete inom Europarådet som syftade till att öka det internationella samarbetet i kampen mot terrorism.

3. Ställföreträdarkommittén

Minsterkommittén har av praktiska skäl delegerat sin beslutanderätt till ställföreträdarkommittén. Medlemsregeringarna representeras här av sina ständiga ombud hos Europarådet eller, vid vissa sessioner, av de biträdande ständiga ombuden. Dessa befattningar har under 1978 innehafts av ambassadör Bengt Åkerrén resp. departementssekreterare Mats Åberg.

†1 Riksdagen 1979/80. I saml. Nr 21

Under året höll ställföreträdarkommittén 17 möten om i genomsnitt fyra dagar. Vid vissa sessioner biträdde de ständiga ombuden av experter från huvudstäderna. Så var fallet när kommittén diskuterade frågor rörande ESK och FN.

4. Administrativa frågor

Val av högre sekretariatstjänstemän

Europarådssekretariatets tre högsta tjänstemän – generalsekreteraren, biträdande generalsekreteraren och parlamentariska församlingens sekreterare – väljs av parlamentariska församlingen på förslag av regeringarna. Ställföreträdarkommittén diskuterade under våren 1978 de två aktuella kandidaterna till posten som biträdande generalsekreterare, italienaren Gaetano Adinolfi och belgaren Eugeen de Facq. Den förstnämnde valdes vid församlingens aprilsession och inträdde i tjänst den 1 juni 1978.

I samband med parlamentariska församlingens minisession i London den 4–7 juli 1978 offentliggjorde den svenska regeringen sin avsikt att tillsammans med övriga tre nordiska medlemsregeringar föra fram ambassadör Olof Rydbeck som kandidat till det val av generalsekreterare som skulle äga rum under våren 1979. Kandidaturen formaliserades och gjordes officiell genom ett brev å de fyra nordiska regeringarnas vägnar från utrikesminister Karin Söder till generalsekreterare Georg Kahn-Ackermann den 22 september 1978.

Europarådets budget

Europarådets budget för år 1978 uppgick till cirka 158 milj. FF. Sveriges andel härav, 3,54 procent, var 5.317.970 FF. Denna summa inkluderade bl. a. bidrag till budgeten för europeiska farmakopén samt för amortering på byggnadslånet för den nya Europarådsbyggnaden. Härutöver tillkom bidrag till Europeiska ungdomsfonden om 157.462 FF och ett bidrag till utbyggnaden av Europarådets ungdomscenter om 100.000 FF. Till Europarådets fond för bosättning och regional utveckling erlades 70.000 US dollar såsom den andra av fyra årliga kapitalteckningar samt 32.500 FF i administrativa kostnader.

I november och december 1978 fastställdes Europarådets budget för 1979 till 167.092.300 FF. Sveriges andel, som räknats om till 3,80 procent, är 6.349.507,44 FF. Sveriges totala bidrag för 1979 blir ungefär 7.754.000 FF. Dessutom skall Sverige erlagga ungefär 170.000 FF till ungdomsfonden och 70.000 US dollar plus cirka 35.000 FF till fonden för bosättning och regional utveckling.

II. Verksamheten inom organisationens åtta huvudsektorer

1. Mänskliga rättigheter

Viktigare frågor i kommittéarbetet

Arbetet inom denna sektor har bedrivits i Huvudkommittén för mänskliga rättigheter (Steering Committee for Human Rights – CDDH*) och i tre

* Huvudkommittéerna anges i det följande vid det första tillfälle som de omnämns med såväl svensk som engelsk beteckning samt den franska bokstavsförkortning som genomgående används av Europarådssekretariatet.

expertkommittéer. Det fick en speciell prägel genom att 30 år hade förflutit sedan Förenta nationernas allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna antogs och 25 år gått sedan den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna trädde i kraft.

Huvudkommittén fortsatte att behandla ett antal ärenden på det löpande arbetsprogrammet såsom konventionsutkastet rörande utländska korrespondenters ställning respektive bestraffning av mened m. m. inför den europeiska kommissionen, domstolen och ministerkommittén. Beträffande det förstnämnda utkastet fanns inte tillräckigt stöd inom kommittén för att det skulle kunna rekommenderas till ministerkommittén. Man beslöt sålunda att tillsvidare uppskjuta arbetet på detta konventionsutkast med möjlighet att åter ta upp ärendet om förutsättningarna därför skulle förbättras i framtiden. Inte heller i fråga om det andra konventionsutkastet kunde man fatta slutlig ståndpunkt. Huvudkommittén sköt upp det definitiva beslutet i frågan till sitt möte i maj 1979.

I samband med diskussionen om röstproceduren i Europarådets ministerkommitté vid granskningen av rapporter från kommissionen för de mänskliga rättigheterna övervägde huvudkommittén möjligheterna att informera enskild sökande om utgången av hans mål, även under andra omständigheter än sådana som anges i artikel 32 i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Detta spörsmål skulle utredas närmare av sekretariatet inför kommitténs nästa möte.

Huvudkommittén inledde behandlingen av en ny, mycket betydelsefull fråga, nämligen uppföljningen av utrikesministrarnas deklaration den 27 april 1978 om de mänskliga rättigheterna. Enligt denna ges prioritet åt arbetet inom Europarådet på att undersöka möjligheterna för en utvidgning av listan över individuella rättigheter som bör åtnjuta skydd enligt europeiska konventioner eller på annat sätt. Det gäller särskilt rättigheter inom de sociala, ekonomiska och kulturella områdena. Diskussionen fördes mot bakgrund också av församlingens rekommendation 838 (1978). Huvudkommittén beslöt att det sistnämnda frågekomplexet skulle behandlas med förtur och ägnas två dagar under nästa möte. I sitt yttrande till ministerkommittén erinrade huvudkommittén om att kontrollsystemet i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna innebär att speciella krav måste ställas på rättigheter som skall omfattas av konventionen. En sådan rättighet måste sålunda vara grundläggande och allmänt erkänd samt vara tillräckligt exakt preciserad för att ålägga en stat rättsliga förpliktelser som kan prövas i domstol. Man borde undvika att inom konventionens ram inrymma rättigheter som kunde försvaga dess auktoritet. Följaktligen borde man också överväga andra metoder att stärka just dessa rättigheter, något som hade förutsetts i aprildeklarationen. För att i detta syfte förbättra samordningen med övriga berörda huvudkommittéer rekommenderades att en särskild kommitté skulle sammankallas under 1979 med uppgift att utforma ett samordnat arbetsprogram för dessa kommittéer.

Den expertkommitté som har i uppdrag att utvidga rättighetslistan i den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter fortsätter den komplicerade och tidsödande genomgången av bestämmelserna rörande rättigheter som ansetts vara lämpade att tas in i konventionen. Man är inriktad på att slutföra denna del av arbetet under år 1979 för att sedan kunna ägna sig åt de frågor som föranleds av aprildeklarationen.

Expertkommittén för förbättrande av proceduren enligt den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter diskuterade bl. a. möjligheterna att

förbättra rättshjälpen till enskilda i förfaranden inför kommissionen och domstolen. Kommittén ansåg att nuvarande system var tillfredsställande när väl ett mål blivit anhängiggjort vid kommissionen, men den skulle ytterligare överväga frågan om rättshjälp i det förberedande skedet. Därvid skulle också utredas i vad mån de olika medlemsstaternas rättshjälpssystem omfattade bistånd till enskild som har för avsikt att vända sig till kommissionen.

Expertkommittén för information och undervisning rörande mänskliga rättigheter diskuterade möjligheten att inom Europarådets ram följa upp den kongress rörande undervisning om mänskliga rättigheter som ägde rum i Wien i september 1978 på initiativ av UNESCO och den österrikiska regeringen. Vidare framfördes ett antal förslag i syfte att förbättra situationen beträffande dokumentation och utgivande av publikationer på området. Man studerade också metoder att effektivisera systemet med nationella korrespondenter för information om mänskliga rättigheter.

En särskild expertkommitté sammanträdde under året för ett meningsutbyte om det av Sverige i Förenta nationerna framlagda förslaget till konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Särskilda aktiviteter eller manifestationer

Ett av Europarådet och grekiska regeringen anordnat kollokvium ägde rum i Aten den 21-22 september 1978 över ämnet "Den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter i förhållande till andra internationella instrument om mänskliga rättigheter".

2. Sociala- och socio-ekonomiska frågor

a) Social trygghet

Resolutioner som antagits av ministerkommittén

Till den europeiska socialförsäkringsbalken är numera anslutna Belgien, Danmark, Västtyskland, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Sverige, Schweiz och Storbritannien. På grundval av rapporterna från de olika länderna, som granskas av en expertkommitté och därefter av Huvudkommittén för social trygghet (Steering Committee for Social Security – CDSS), prövar ministerkommittén hur länderna har efterlevt de bestämmelser i balken och det därtill anslutande protokollet som de har förbundit sig att iaktta. Ministerkommittén uttalade sig i mars 1978 i resolutionerna (78)13-20 om efterlevnaden under perioden den 1 juli 1975 – den 30 juni 1976 och i november 1978 i resolutionerna (78)63 – 70 avseende perioden 1 juli 1976 – 30 juni 1977. Mot Sveriges tillämpning av instrumenten riktades liksom tidigare ingen anmärkning.

Viktigare frågor i kommittéarbetet

Arbetet på en revision av den nyssnämnda socialförsäkringsbalken med protokoll fortsatte under året med genomgång av de olika socialförsäkringsgrenar som instrumenten avser. Ett principbeslut fattades om utarbetande av ett sammanhållet nytt instrument, som skall innehålla strängare krav, i synnerhet i fråga om hur stor del av befolkningen som en stats socialtrygghetslagstiftning skall täcka. Den skall emellertid också medge något större flexibilitet i tillämpningen än nuvarande instrument. Det avses bli möjligt att tillträda det nya instrumentet i första hand för stater som

redan är bundna av de äldre instrumenten. Dessa stater skall kunna ratificera det nya instrumentet gren för gren. Andra stater skall kunna tillträda det nya instrumentet förutsatt att de ratificerar ett flertal grenar på en gång. Minimiantalet grenar som ratifikationen i dessa fall skall omfatta har ännu inte fastställts.

Huvudkommittén för social trygghet är en av de kommittéer som ministerkommittén engagerat i vidareutvecklingen av Europarådets arbete beträffande de mänskliga rättigheterna. I de studier som huvudkommittén gjort av socialtrygghetsfrågorna ur denna synvinkel kom kommittén fram till att några av rättigheterna på detta område borde kunna betraktas som så universella att det kunde övervägas att tillskapa ett mera utvecklat övervakningssystem för dem än det nuvarande. Det system som gäller enligt konventionen om de mänskliga rättigheterna kunde dock knappast anses användbart. Kommittén föreslog ministerkommittén att frågan skulle undersökas vidare inom ramen för arbetet på en revision av socialförsäkringsbalken.

Den expertkommitté, som sysslat med frågan om ett europainstrument om ersättning vid arbetslöshet, presenterade en interimrapport för huvudkommittén, avsedd att tjäna som underlag för direktiv att utarbeta en konvention.

En annan expertkommitté, som studerat möjligheterna till snabbare handläggning av sådana pensionsärenden som berör flera länder, presenterade en slutrapport innehållande förslag till en resolution med ett åtgärdsprogram.

Huvudkommittén fortsatte sitt arbete med att förbereda den europeiska socialförsäkringsministerkonferensen i Strasbourg i mars 1979.

Särskilda aktiviteter eller manifestationer

Huvudkommitténs arbete med förenklingar i förfarandet när en person, som tillfälligt vistas utomlands, blir sjuk och behöver vård resulterade i att Europarådet tog initiativ till en expertkonferens i internationella arbetsorganisationens regi i Genève. Syftet var att få till stånd en konvention för att lösa dessa frågor, vilka bl. a. har stor betydelse för turismen. I konferensen, som ägde rum i början av oktober 1978, deltog representanter för så gott som alla länder i Europa, inklusive östeuropeiska stater. Där utarbetades ett preliminärt konventionsutkast, som kommer att överarbetas vid en ny konferens hösten 1979.

I samarbete med International Social Security Association höll huvudkommittén i maj 1978 en konferens i Strasbourg för de europeiska ländernas socialförsäkringsinrättningar i syfte att informera om den europeiska konventionen om social trygghet.

b) Arbetsmarknadsfrågor

Ministerkommittén behandlade under år 1978 ett förslag från den europeiska fackliga samorganisationen (ETUC) att inom Europarådets ram sammankalla en trepartskonferens om sysselsättningsfrågor. Förutsättningarna härför studerades särskilt av den norska regeringen, som förklarat sig beredd att vara värd för en sådan konferens. Tillräckligt stöd har emellertid hittills saknats för ett positivt beslut.

Under året diskuterade ställföreträdarkommittén parlamentariska församlingens rekommendation (nr 805) om Europarådets förhållande till arbetsmarknadsparterna och deras organisationer. Ett möte mellan ställföreträdarkommittén och företrädare för ETUC samt för den internationel-

la arbetsgivareorganisationen (International Organization of Employers – IOE) och den gemensamma organisationen för EG-ländernas arbetsgivareföreningar och industriförbund (Union des Industries de la Communauté Européenne – UNICE) ägde rum i februari 1978. I sitt svar på rekommendation nr 805 uttalade ministerkommittén sin avsikt att inbjuda till ett nytt möte för att få del av organisationernas synpunkter på behandlingen av de socioekonomiska frågorna.

Viktigare frågor i kommittéarbetet

Huvudkommittén för sociala frågor (Steering Committee for Social Affairs – CDAS) utarbetade under året ett resolutionsförslag om ungdomars inträde i arbetslivet och en expertgrupp studerade problem för äldre arbetstagare till följd av ekonomiska och teknologiska förändringar.

I samband med att huvudkommittén gick igenom arbetsprogrammet för 1979 beslöt den att ägna en större del än hittills av sitt arbete och sina resurser åt arbetslivsfrågor. Därigenom skulle en jämnare fördelning skapas mellan dessa frågor och sådana som rör social välfärd.

c) Social omvårdnad m. m.

Viktigare frågor i kommittéarbetet

Vid sitt vårsammanträde beslöt huvudkommittén för sociala frågor på svenskt förslag att med hjälp av en konsult låta göra en studie av statliga och icke-statliga organisationers roll i arbetet med internationella adopttioner i Europa.

Vid sitt höstsammanträde tog huvudkommittén, likaså på svenskt initiativ, upp en första diskussion om en eventuell översyn av 1953 års europeiska konvention om social och medicinsk hjälp. Kommittén behandlade vid samma sammanträde en rapport från 1977 års koordinerade stipendiegrupp rörande socialarbetares och andra personalkategoriernas roll vid återanpassningen till arbetslivet av personer som varit intagna på kriminalvårdsinstitutioner. Man beslöt att motsvarande grupp för år 1980 skall göra en jämförande studie över socialhjälpstiftningen i Europarådets medlemsstater.

Huvudkommittén för sociala frågor höll under hösten 1978 ett extra sammanträde om frågan att utvidga skyddet av de mänskliga rättigheterna till att omfatta även sociala och ekonomiska frågor. Från svensk sida hävdade man i kommittén att det mest ändamålsenliga sättet att främja de sociala rättigheterna är att revidera den europeiska sociala stadgan.

d) Migration

Sverige har som första land ratificerat Europarådets konvention om migrerande arbetstagares rättsställning (prop. 1977/78: 162, AU 1977/78: 33, rskr 1977/78: 252). Det svenska förslaget i samband med konventionens undertecknande att sammankalla ett möte med deltagande av ministrar som svarar för invandrarfrågor har under året beretts på tjänstemannanivå, bl. a. vid ett möte i Stockholm i november. Mötet beslöt tillstyrka förslaget att sammankalla en migrationsministerkonferens och en sådan beräknas kunna äga rum första halvåret 1980.

Resolutioner antagna av ministerkommittén

Ministerkommittén antog år 1978 en resolution (78)4 om sociala och

ekonomiska återverkningar på migrerande arbetares situation till följd av lågkonjunktur eller ekonomiska kriser. I resolutionen uppmanas medlemsstaterna att utforma sin migrationspolitik på sådant sätt att utländska arbetare inte drabbas värre av lågkonjunkturers verkningar än övriga arbetare. Mot denna bakgrund rekommenderas bl. a. bättre arbetslöshetsskydd för utländska arbetare och utökad yrkesutbildning och social service.

Ministerkommittén antog vidare år 1978 en resolution (78)33 om återförening av migrerande arbetares familjer. Resolutionen föreskriver att rätten till återförening bör erkännas i berörda länders lagstiftning och att den väntetid som i vissa länder erfordras för att en utländsk arbetares familj skall få rätt att förena sig med denne aldrig bör överstiga 12 månader. I resolutionen uppmanas medlemsstaterna även att vidta en rad åtgärder av praktisk art i syfte att underlätta familjeåterförening.

Ministerkommittén antog slutligen under år 1978 en resolution (78)44 om olovlig invandring och illegal anställning av utländska arbetare. Resolutionen utgår från de negativa följder som olovlig invandring har för såväl berörda utländska arbetare som för övriga arbetare. I resolutionen uppmanas medlemsstaterna att vidta en rad åtgärder i syfte att dels förhindra och motverka invandring av detta slag, dels förstärka berörda arbetares rättsliga och sociala ställning i den utsträckning som är möjlig.

Viktigare frågor i kommittéarbetet

Särskilde representantens för flykting- och överbefolkningsfrågor rådgivande kommitté (Special Representative's Advisory Committee – CAHRS) behandlade vid ett extra möte i oktober 1978 möjligheterna att stärka skyddet av invandrades rättigheter på de sociala, ekonomiska och kulturella områdena. Kommittén uttalade att dessa rättigheter kunde stärkas framför allt genom att så många medlemsstater som möjligt undertecknade och ratificerade konventionen om migrerande arbetstagares rättsställning. Även en förbättring av sociala stadgans övervakningssystem berördes som en möjlig åtgärd.

CAHRS slutbehandlade under 1978 ett förslag till en resolution om invandrarkvinnornas situation. Ett utkast till resolution om yrkesutbildning för till hemlandet återvändande utländska arbetare har under 1978 utarbetats av en expertgrupp under CAHRS.

e) Konsumentskydd

Ställföreträdarkommittén antog i september 1978 resolution (78)38 angående "Adequate After-Sales Service". Denna syftar till att tillförsäkra konsumenten skälig service på en rad områden efter det att ett försäljningsavtal slutits, t. ex. beträffande leveranser, installation, reparation eller underhåll samt tillhandahållande av reservdelar.

3. Utbildning, kultur och sport

a) Utbildning och kultur

Viktigare frågor i kommittéarbetet

Rådet för kultursamarbete, eller kulturstyrelsen, (Council for Cultural Co-operation – CDCC) har under året hållit sitt 33:e och 34:e möte. Detta organ arbetar nu enligt samma regler som gäller för övriga huvudkommit-

téer. Verksamheten och arbetsformerna har dels anpassats till dessa regler, dels utvecklats i riktning mot de förslag till nya arbetsformer som presenterades vid 32:a mötet och som därefter fastställts av ställföreträdarkommittén.

Arbetet på de projekt som tidigare startats fortsätter och Sverige är representerat i så gott som samtliga projekt.

CDCC avsätter nu tid vid varje möte till att särskilt granska något av de pågående projekten. Under 1978 har projektet rörande språkutbildning diskuterats uttömmande.

Ställföreträdarkommittén beslöt att inrätta en särskild kommitté för frågor rörande högre utbildning (Standing Conference on University Problems – CC-PU). Denna kommitté har haft ett första möte under 1978. Vid detta invaldes Sverige i byrån för kommittén. Kommittén har ännu inte funnit sina arbetsformer. Viss oklarhet råder också beträffande dess uppgifter och mandat i relation till CDCC.

i) Projektverksamhet

Inom skolområdet driver CDCC ett projekt om hur den obligatoriska skolan skall tillgodose individens, samhällets och arbetsmarknadens krav. Sverige är representerat i projektgruppen och svenska försöksverksamheter kommer att studeras.

Inom området högre utbildning och forskning driver CDCC ett projekt som f.n. koncentrerar sitt arbete på medelhavsländernas problem. En rapport om den högre utbildningen i nordeuropeiska länder utarbetades under året. Sverige är representerat i projektgruppen.

Inom kulturområdet driver CDCC två projekt. I det ena skall man bl. a. jämföra erfarenheter från olika städer beträffande hur kulturpolitik verkställs. Södertälje och Örnsköldsvik deltar från svensk sida. Det andra projektet behandlar kulturpolitik och audiovisuella media. Även i detta är Sverige representerat.

ii) Pedagogisk forskning, information och dokumentation

Arbetet med att upprätta det datorbaserade informationssystemet European Documentation and Information System for Education (EUDISED) fortsätter. Sverige är representerat i styrgruppen för EUDISED. EUDISED har under året rönt en växande uppmärksamhet och ett flertal länder utanför Europarådet har visat stort intresse av systemet och vill ta del av arbetet.

Fackministerkonferenser

Den andra konferensen för ministrar ansvariga för kulturfrågor hölls den 23–27 oktober 1978 i Aten. Konferensens tema, vilket fastställts vid möten med en ämbetsmannakommitté som arbetat under två år, var ”kulturella aspekter på utveckling”.

Konferensen antog sju resolutioner. I en av dessa tas frågan om en ”Europeisk kulturell charta” upp, i en annan uttalar man sig för ett fortsatt samarbete på kulturområdet inom Europarådets/CDCC:s ram. Konferensen uppmanar vidare CDCC att låta utreda frågor rörande den mångnationella kulturindustrin.

Nästa kulturministerkonferens skall hållas i Luxemburg.

Särskilda aktiviteter eller manifestationer

Med utgångspunkt från ett svenskt initiativ hölls den 7–9 november

1978 i Strasbourg en ämbetsmannakonferens över temat "Society and the Study of science, mathematics and technology". Vid konferensen diskuterades det förhållandet att naturvetenskapen, matematiken och tekniken har en mindre tillfredsställande ställning i utbildningen och i kulturen som helhet samt konsekvenserna härav för samhällsutvecklingen och demokratin.

Konferensen rekommenderade en rad åtgärder att övervägas av den europeiska utbildningsministerkonferensen vid dess 11:e session i Haag år 1979. Dessa innefattar bl. a. strävan att på alla stadier i utbildningssystemet främja medvetenhet om vetenskap och teknik, åtgärder för en bättre utbildning av låg- och mellanstadie lärare på dessa områden samt aktioner för att motverka könsrollsbelagda attityder till studier i naturvetenskapliga och tekniska ämnen.

b) Sport

Fackministerkonferenser

Europarådets andra sportkonferens ägde rum i London den 4–7 april 1978. Sveriges delegation leddes av jordbruksminister Anders Dahlgren. Konferensen behandlade tre huvudämnen, nämligen regeringarnas ansvar för idrotten, utvecklingen av den sportcharta på temat "idrott åt alla" som antagits vid 1975 års ministerkonferens samt etiska problem inom idrotten. Resolutioner antogs inom samtliga ämnesområden.

4. Ungdomsfrågor

a) Europeiska ungdomsfonden

Fonden har under året fördelat mer än 4 miljoner FF. Sverige har liksom tidigare år tillsammans med andra medlemsländer bidragit med frivilliga bidrag till fondens verksamhet. Sverige har under året erhållit en regeringsplats i fondens styrelse.

b) Europeiska ungdomscentret

Ungdomscentret har under året fortsatt sin verksamhet och arrangerat ett tjugotal kurser. Under året har den tillbyggda delen av centret öppnats. Till denna bidrog Sverige under 1978 med ett extra bidrag om 100 000 FF.

5. Hälsovård

Viktigare frågor i kommittéarbetet

Europeiska hälsovårdskommittén (European Public Health Committee – CDSP) slutbehandlade under året resolutioner och rapporter om "alkohol och alkoholism", om "psykologens roll som medlem i ett medicinskt lag" och om "internationella transporter och utbyte av humanbiologiska substanser". Kommittén slutbehandlade vidare en resolution om fortsatta ekonomiska bidrag under en treårsperiod från Europarådet till den Europeiska banken för djupfryst blod av ovanliga blodgrupper.

Till ämne för 1979 års samordnade forskningsprogram valdes "Kostnadsutvecklingen inom hälso- och sjukvården i medlemsstaterna under senare år, vilka åtgärder som vidtagits, resultaten av dessa samt rekommendationer mot bakgrund härav".

Kommittén föreslog att expertkommittéer tillsätts för att behandla "Alkoholproblem hos ungdomar" och "Identifiering och motivering av befolkningsgrupper som inte utnyttjar samhällets förebyggande hälsovård".

Kommittén behandlade också en rapport om tillämpningen av "Moderna ledningsmetoder inom hälso- och sjukvårdsinstitutioner". Denna vann stor uppskattning, och kommittén rekommenderade att den skulle tryckas och ges stor spridning i medlemsländerna.

Kommittén diskuterade också erfarenheter av de olika medlemsländernas bilaterala överenskommelser med östeuropeiska stater på hälso- och sjukvårdsområdet bl. a. mot bakgrund av att vissa av dessa stater under hand har uttryckt intresse för Europarådets arbete främst beträffande blodfrågor, cancer och transplantation.

Av det pågående arbetet bör särskilt nämnas arbetet med en resolution om artificiell insemination av människor. Arbetet har bedrivits tillsammans med Europeiska kommittén för juridiskt samarbete (European Committee on Legal Cooperation – CDCJ). Det har emellertid visat sig svårt att uppnå enighet. Arbetet har därför kommit att dra ut på tiden längre än beräknat.

Under året diskuterade kommittén slutligen flera administrativa problem, vilket bl. a. har resulterat i en framställning om höjda bidrag till stipendiater och vissa kursdeltagare. Påpekanden har vidare gjorts om behov av en översyn av reglerna för stipendieverksamheten i syfte att öka antalet korta studieförsök, eftersom dessa har visat sig vara mest värdefulla. På svenskt initiativ har också diskuterats en förbättrad organisation och planering av kommitténs arbete med förstärkta kontakter mellan kommittén och dess underordnade expertkommittéer.

6. Miljö- och regionala planeringsfrågor

a) Miljöfrågor

Viktigare frågor i kommittéarbetet

Arbetet inom Europeiska naturvårds- och naturresurskommittén (European Committee for the Conservation of Nature and Natural Resources – CDSN) har koncentrerats till frågor om natur- och landskapsvård samt hotade växt- och djurarter. En särskild expertkommitté som haft till uppgift att utarbeta en konvention rörande skyddet av vilda djur och växter i Europa har slutfört sitt arbete. Expertkommitténs rapport har överlämnats till ministerkommittén för fortsatt behandling. Avsikten är att konventionen skall öppnas för undertecknande i samband med miljöministermötet i Bern i september 1979.

Expertkommittén för djurskydd har haft två sammanträden. Under året påbörjade kommittén arbetet med en konvention om användningen av försöksdjur.

Fackministerkonferenser

Det fjärde mötet med den kommitté som förbereder det tredje miljöministermötet (i Bern den 19–21 september 1979) ägde rum i september 1978. Miljöministermötet avses behandla bl. a. frågor rörande förhållandet mellan jordbruk, skogsbruk och naturvård.

b) Regional planering, byggnadsvård och stadsplanering*Viktigare frågor i kommittéarbetet*

Under år 1978 har arbetet i Huvudkommittén för regional planering och byggnadsvård (Steering Committee for Regional Planning and the Architectural Heritage – CDAT) kommit att i ökad utsträckning koncentreras till att ta fram underlag för dels arbetet med utkast till en konvention om regional planering, dels förberedelserna för en kampanj om stadsförnyelse.

Fackministerkonferenser

Den fjärde europeiska planministerkonferensen ägde rum i Wien den 5–7 oktober 1978. Huvudtemat för konferensen var planering för landsbygdsområden. Med anledning av det regeringsskifte som ägde rum just vid denna tidpunkt kunde något svenskt statsråd icke delta. Vid konferensen underströks behovet av särskilda insatser för att inom landsbygdsområden åstadkomma en balanserad ekonomisk och social utveckling, ett tillfredsställande skydd för natur- och kulturvärden och en bättre kontroll över bebyggelseutvecklingen i tätortsnära områden.

Det beslöts att den femte europeiska planministerkonferensen skall äga rum i Storbritannien år 1980 och att denna skall ägnas åt en analys av den då 10-åriga verksamheten. I anslutning därtill skall också diskuteras ett utkast till en europeisk konvention om regional planering. Vid den femte planministerkonferensen skall också en europeisk kampanj om stadsförnyelse lanseras.

Särskilda aktiviteter eller manifestationer

Under året har hållits ett seminarium i Grindelwald, Schweiz, om planering för alpina områden och ett i Ferrara, Italien, om byggnadsvård och stadsplanering.

7. Regionala och kommunala frågor*Viktigare frågor i kommittéarbetet*

Huvudkommittén för regionala och kommunala frågor (Steering Committee for Regional and Municipal Matters – CDRM) höll sitt tredje plenarmöte den 14–16 juni 1978. Enligt ställföreträdarkommitténs beslut ägnades huvuddelen av detta sammanträde åt förberedelser för kommunministerkonferensen i Stockholm den 7–8 september 1978. Det andra mötet hölls den 22–24 november 1978. Detta möte ägnades främst åt 1978 och 1979 års arbetsprogram.

Bland de verksamheter som pågår inom kommittén kan nämnas följande studier: decentralisering, medborgarinflytande, moderna tekniker för kommunal administration inkl. rationell användning av datorer, kommunal ekonomi och glesbygdsfrågor.

Fackministerkonferenser

Den tredje kommunministerkonferensen hölls i Saltsjöbaden den 7–8 september 1978 under ordförandeskap av kommunminister Johannes Antonsson. Vid konferensen behandlades frågor om medborgarinflytande och utvecklingen av den kommunala demokratin. Därvid ägnades särskild uppmärksamhet åt följande frågor:

– problemen kring sådana grupper – främst invandrare, kvinnor, äldre och handikappade – som är underrepresenterade i kommunala organ

- olika sätt att minska klyftan mellan medborgare och förtroendevalda
- ökade möjligheter för medborgare att påverka kommunal planering

En huvudrapport som bygger på omfattande studier inom Europaråds-länderna låg till grund för konferensens arbete. Rapporten behandlar bl. a.:

- nya medier (lokalradio, kabel-tv, videogram)
- kommunala folkomröstningar
- medinflytande i kommunal planering
- decentralisering som medel för ökat medinflytande
- invandrarnas ställning och åtgärder för att öka dessas och kvinnornas inflytande i samhället tillsammans med andra underrepresenterade grupper, t. ex. pensionärer och handikappade.

De församlade ministrarna antog en resolution om att stärka medborgarnas inflytande på lokal nivå och föreslog ett aktionsprogram för att utveckla den kommunala demokratin.

Ministrarna betonade särskilt att förhållandena bör förbättras för invandrarna i fråga om möjligheter att delta i kommunal offentlig verksamhet. Det rekommenderades att garantier skall övervägas som ger invandrare rätten att rösta i kommunala val och att särskilda rådgivande organ för invandrarfrågor skall inrättas.

När det gäller frågan om bättre möjligheter till kommunikation mellan medborgare och samhällsorgan uttalades att de kommunala myndigheterna bör förmedla mer lättillgänglig information genom exempelvis lokala informatörer, bulletiner, broschyrer och nya lokala nyhetsmedier (kabel-tv och videogram).

För att fördjupa medborgarnas inflytande på kommunal planering rekommenderade ministrarna en uppdelning av planeringsprocessen i väl åtskilda faser med material som presenteras överskådligt för medborgarna.

Decentralisering kan – enligt resolutionen – engagera medborgarna i de lokala frågorna bl. a. genom att kommundelsorgan skapas med utrymme för rådgivande, upplysande och verkställande makt.

För att omsätta principerna i den antagna resolutionen beslöt ministrarna föra en aktiv forsknings- och informationspolitik, och öka det internationella utbytet av erfarenheter inom ramen för Europarådets verksamhet.

8. Rättsfrågor

A. Konventioner som öppnats för undertecknande

(i) Den 15 mars 1978 öppnades för undertecknande ett *tilläggsprotokoll till 1968 års europeiska konvention angående upplysningar om innehållet i främmande rätt*. Sverige har inte undertecknat protokollet.

Genom 1968 års konvention upprättas ett system som är avsett att underlätta för judiciella myndigheter i konventionsstat att få upplysningar om innehållet i gällande rätt i annan sådan stat. Upplysningar kan inhämtas om gällande rätt på civilrättens och handelsrättens område, om rättegångsförfarandet på dessa områden samt om domstolsorganisationen. Framställning om upplysning får enligt konventionen göras först när rättsligt förfarande har inletts (jfr prop. 1969: 27).

Genom tilläggsprotokollet utvidgas konventionens system till att omfatta upplysningar på straffrättens område. Sådana upplysningar får begäras inte bara av domstol utan också av åklagare och kriminalvårdsmyndighet. Systemet utvidgas dessutom på det sättet att upplysningar på civilrättens

och handelsrättens områden får begäras av den som verkar inom ramen för ett offentligt rättshjälpssystem. Slutligen görs den utvidgningen att upplysningar i samtliga fall får inhämtas även innan rättsligt förfarande har inletts.

(ii) Den *européiska konventionen om bevisupptagning m. m. i utlandet i förvaltningsärenden* öppnades för undertecknande den 15 mars 1978. Sverige har inte undertecknat konventionen.

Konventionen syftar till att förenkla samarbetet mellan förvaltningsmyndigheter i Europarådets medlemsstater. Konventionen innehåller bestämmelser varigenom konventionsstat åtar sig att på begäran lämna upplysning om innehållet i sin förvaltningsrätt, att ge upplysningar om sakförhållanden och ställa handlingar till förfogande samt att ta upp bevisning i förvaltningsärenden. I varje konventionsstat skall utses ett förmedlingsorgan som skall ta emot och vidarebefordra ansökningar om åtgärd enligt konventionen.

(iii) Den 17 mars 1978 öppnades för undertecknande ett *andra tilläggsprotokoll till 1957 års europeiska utlämningskonvention*.

Protokollet ger möjligheter till utlämning för skattebrott och brott mot lagstiftning angående andra pålagor samt tullar och valutatransaktioner. När utlämning sker för verkställighet av dom eller beslut som har meddelats utan att den tilltalade har hörts personligen ges utlämnande stat möjlighet att i vissa fall göra utlämnandet beroende av att den tilltalade kan få sin sak prövad på nytt.

Sverige deponerade ratifikationsinstrument för protokollet den 13 juni 1979.

(iv) Den 17 mars 1978 öppnades för undertecknande ett *tilläggsprotokoll till 1959 års europeiska konvention om inbördes rättshjälp i brottmål*.

Protokollet utsträcker rättshjälpskonventionens tillämpningsområde till fiskalska brott. Det föreskrivs bl. a. att konventionsstaterna inte skall utnyttja möjligheten att avslå en framställning om rättshjälp enbart på den grunden att den hänför sig till en gärning vilken den anmodade staten betraktar som ett fiskalskt brott.

Sverige deponerade ratifikationsinstrument för detta protokoll den 13 juni 1979.

(v) Den *européiska konventionen om kontroll av privatpersoners förvärv och innehav av skjutvapen* öppnades för undertecknande den 28 juni 1978. Sverige har inte undertecknat konventionen.

Det huvudsakliga ändamålet med konventionen är att försöka kontrollera överföringen av vapen mellan i första hand Europarådets medlemsstater. I detta syfte innehåller konventionen regler om underrättelseskyldighet och om dubbla tillstånd i de fall då ett vapen förs över från en medlemsstat till en annan eller mellan medborgare i olika medlemsstater.

B. Resolutioner som har antagits av ministerkommittén

(i) Avtalsviten

I resolution (78)3 rekommenderas medlemsstaternas regeringar att beakta vissa närmare angivna principer när ny lagstiftning rörande avtalsviten utarbetas. Dessa principer syftar till att förebygga obilliga effekter av vitesklausuler. Det är sålunda inte tillåtet att kräva fullgörelse av huvudförpliktelsen i tillägg till vitet och inte heller att kräva skadestånd samtidigt med vite. Oskäliga viten skall kunna jämkas.

(ii) Rättshjälp

Resolution (78)8 innehåller rekommendationer till medlemsstaternas regeringar rörande rättshjälp och rådgivning i rättsliga frågor. Medlemsstaternas regeringar rekommenderas att vidta åtgärder för att tillämpa vissa närmare angivna principer angående rättshjälp. Enligt dessa skall rättshjälp ges så att ingen av ekonomiska skäl är förhindrad att hävda sin rätt vid domstol i civila, administrativa, sociala eller skatterättsliga ärenden. Därvid skall beaktas både vederbörandes ekonomiska förhållanden och de kostnader en rättslig prövning kan beräknas medföra. Att en person förmår betala en del av rättegångskostnaderna skall inte utesluta rättshjälp. Den som får rättshjälp kan åläggas betala ett bidrag till kostnaderna, som inte får överstiga vad han utan betydande svårighet kan betala. Motsvarande principer bör gälla vid juridisk rådgivning i ärenden av det slag som nyss nämnts.

(iii) Transplantation m. m.

I resolution (78)29 uttalas att harmonisering av lagstiftningen rörande transplantation och annat utnyttjande av mänskliga organ och vävnader är önskvärd. Medlemsstaternas regeringar rekommenderas därför att när ny lagstiftning på detta område införs tillse att denna lagstiftning överensstämmer med vissa närmare angivna principer. Dessa principer syftar bl. a. till att skydda dem som ställer mänskliga organ eller vävnader till förfogande för transplantation eller annan användning för terapeutiskt eller diagnostiskt ändamål eller i forskningssyfte. Vidare ges regler för när transplantation o. d. får ske från avlidna personer.

(iv) Jämställdhet mellan makar

I resolution (78)37 rekommenderas medlemsstaternas regeringar att verka för jämställdhet i civilrättsligt hänseende mellan makar. Som allmän princip anges att civilrättslig lagstiftning inte får ge den ena maken en förmånligare ställning än den andra. I resolutionen nämns bl. a. makarnas likställdhet såvitt avser rätt att välja bosättningsort, att utöva yrke eller studier, att bestämma eget och barnens efternamn, att bidra till familjens underhåll, att sitta kvar i hemmet vid äktenskapets upplösning, att förvalta gemensam egendom samt att företräda, vårda och underhålla barnen.

(v) Olovligt brukande av motorfordon

I resolution (78)42 rekommenderas medlemsstaternas regeringar att verka för att stöld eller annat olovligt brukande av motorfordon i största möjliga utsträckning förhindras. Detta bör enligt resolutionen ske dels genom föreskrifter om att motorfordon skall vara utrustade med stöldlås, dels genom regler om varning eller bötespåföljd för den som inte vidtar lämplig åtgärd för att förhindra olovligt brukande av motorfordon.

(vi) Ungdomsbrottslighet och sociala förändringar

Resolution (78)62 innehåller rekommendationer till medlemsstaterna att vidta åtgärder på kriminal- och socialpolitikens område i syfte att resocialisera ungdomsbrottslingar. Bl. a. förordas att frihetsberövande påföljder skall användas inom kriminalpolitiken i så liten utsträckning som möjligt. I stället bör andra behandlingsmetoder väljas. På det socialpolitiska fältet rekommenderas ytterligare forskning, särskilt beträffande betydelsen av förebyggande åtgärder när det gäller resocialisering av familjer och ungdomar och i fråga om medel att uppnå solidaritet i samhället.

*Viktigare frågor i kommittéarbetet**(i) Europeiska kommittén för juridiskt samarbete (CDCJ)*

Europeiska kommittén för juridiskt samarbete (European Committee on Legal Cooperation – CDCJ) höll under år 1978 två möten. Kommitténs 29:e möte ägde rum den 3–7 juli och det 30:e mötet den 27 november–1 december.

I syfte att uppnå ökad rättslikhet mellan Europarådets medlemsländer pågår utredningsarbete på en rad områden inom olika kommittéer under CDCJ. Bland de ämnen som har utretts under 1978 bör främst nämnas vårdnad om barn, åtgärder för att underlätta för part att föra talan vid domstol, skydd för den enskilde vid automatisk databehandling, automatisk databehandling av rättslig information, transplantation, makars rättsställning, följdverkningar i bevishänseende av nya metoder att återge handlingars innehåll, immunitet och privilegier samt rättsliga aspekter på de problem som uppstår i samband med statslösa personer utan bestämt hemvist.

CDCJ har under året föreslagit ministerkommittén att anta utkast till resolutioner om jämställdhet mellan makar i civilrättsligt hänseende, om internationellt utbyte av och transport av transplantationsmaterial m. m. samt om artificiell insemination.

(ii) Europeiska kommittén för brottslighetsfrågor (CDPC)

Europeiska kommittén för brottslighetsfrågor (European Committee on Crime Problems – CDPC) höll under 1978 sitt 27:e möte. Vid mötet, som ägde rum den 8–12 maj, behandlades bl. a. förslag till resolutioner om ungdomsbrottslighet och sociala förändringar, om förebyggande av olovligt brukande av motorfordon och om harmonisering av nationell vapenlagstiftning. CDPC antog förslagen, det sistnämnda med vissa ändringar, och beslöt att hänskjuta dem till ministerkommittén. Vid mötet antogs också en slutlig rapport från ett särskilt möte om straffrättsliga reformer som överlämnades till ministerkommittén. CDPC beslöt vidare att föreslå ministerkommittén att tillsätta två nya kommittéer, den ena angående samarbete mellan allmänheten och polisen för att förebygga och upptäcka brott och den andra om registrering och rehabilitering av dömda. Avsikten var att dessa kommittéer skulle börja sitt arbete år 1979 respektive år 1980 och därmed ersätta två andra underkommittéer till CDPC.

Bland de frågor som under 1978 behandlades av CDPC:s underkommittéer märks, utöver de ämnen som ovan nämnts, avkriminalisering, straffprocessuella frihetsberövanden, ekonomiska brott, terrordåd, internationellt samarbete i fråga om brott mot konst, våldet i dagens samhälle samt vissa frågor rörande kriminalvård i anstalt.

Fuckministerkonferenser

På inbjudan av Danmarks regering hölls det elfte europeiska justitieministermötet i Köpenhamn den 21 och 22 juni 1978. I mötet deltog företrädare för Europarådets medlemsstater utom Island och Malta. Vidare deltog Finlands justitieminister samt som observatörer Liechtensteins justitieminister och företrädare för Vatikanstaten.

Av de frågor som diskuterades vid mötet kan nämnas de särskilda problem som uppstår för personer som avtjänar frihetsstraff i utlandet, åtgärder för att underlätta för medborgarna att tillvarata sina intressen i rättsliga angelägenheter, frågan om dödsstraffets avskaffande, frågan om på vilket sätt en modern administration kan tillgodose medborgarnas be-

hov samt frågan om förlust av rättigheter i samband med straffdom. I samtliga ämnen utom det sistnämnda antog ministermötet resolutioner i vilka Europarådets ministerkommitté rekommenderas att vidta vissa närmare angivna åtgärder.

Till grund för diskussionen rörande de särskilda problem som uppstår för dem som avtjänar frihetsstraff i annat land än hemlandet låg en rapport som hade utarbetats av Sveriges justitieminister. I rapporten påpekade denne de svårigheter som anstaltsintagna utlänningar har att göra sina rättigheter gällande samt de problem som uppstår då dessa av språksskäl inte kan få kontakt med personal och andra intagna. Vidare framhölls den sociala isolering som drabbar dem som avtjänar frihetsstraff i främmande land till följd av att de är avskurna från kontakt med sina familjer. Justitieministern erinrade också om de problem som uppkommer för intagna med annan religion och främmande seder.

Ministermötet antog en resolution i vilken justitieministrarna hänvisade till resolutionerna (73) 5 och (75) 3 av Europarådets ministerkommitté som innehåller vissa minimiregler rörande behandling av intagna. Ministrarna anmodade i resolutionen Europarådets medlemsstater att tillträda de Europarådskonventioner som syftar till att minska antalet personer som avtjänar frihetsstraff i annat land än hemlandet, särskilt konventionen om internationell giltighet av brottmålsdomar och konventionen om överföring av lagföring i brottmål. Sverige har ratificerat dessa konventioner. Vidare rekommenderade justitieministrarna Europarådets ministerkommitté att uppdraga åt Europeiska kommittén för brottslighetsfrågor (CDPC) att undersöka vilka omständigheter som gör det svårt för medlemsstaterna att tillträda nämnda konventioner. CDPC bör enligt justitieministrarna överväga möjligheten att utarbeta modellavtal avseende ett enkelt förfarande för överföring av intagna mellan olika stater. CDPC bör enligt resolutionen också studera möjligheten att ge dem som avtjänar frihetsstraff i annat land än hemlandet förbättrad social service genom samarbete länderna emellan. Slutligen ansåg justitieministrarna att CDPC bör studera vilka åtgärder som i övrigt kan vidtas för att minska svårigheterna för sådana intagna, t. ex. när det gäller språkproblem samt kulturella och religiösa problem.

Diskussionen rörande lämpliga åtgärder för att underlätta för medborgarna att tillvarata sina intressen i rättsliga angelägenheter ägde rum på grundval av en rapport som hade utarbetats av den franska justitieministern. Inom detta ämnesområde har inom Europarådet redan utförts visst arbete, vilket har lett till tre rättsliga instrument – resolution (74) 5 om rättshjälp i civila, kommersiella och administrativa frågor, resolution (78) 8 om rättshjälp och juridisk rådgivning samt en europeisk överenskommelse den 27 januari 1977 om vidarebefordran av ansökningar om rättshjälp. I en resolution rekommenderade justitieministrarna Europarådets ministerkommitté att uppdraga åt Europeiska kommittén för juridiskt samarbete (CDCJ) att behandla detta ämne med förtur. Därvid bör CDCJ enligt resolutionen särskilt studera vilka åtgärder som kan vidtas för att göra medborgarna medvetna om sina rättigheter och hur de skall göra dessa rättigheter gällande, vad som kan göras för att minska rättegångskostnader, vilka möjligheter som finns att införa en enkel och billig processform för mål om mindre värden och ett system för lösning av dylika tvister genom medling samt möjliga åtgärder för att påskynda handläggningen vid domstol.

Luxemburgs justitieminister var diskussionsledare i ämnet "Hur kan en modern administration tillgodose medborgarnas behov." Justitieministrar-

na antog en resolution i vilken de rekommenderade Europarådets ministerkommitté att ge CDCJ i uppdrag att på grundval av diskussionerna vid ministermötet undersöka vilka åtgärder som behövs för att förbättra informationen och rådgivningen till medborgarna så att dessa blir mera medvetna om sina rättigheter och om de medel som står till buds för att hävda dem.

Frågan om dödsstraffets avskaffande hade tagits upp av Österrikes justitieminister, som inledde diskussionen i ämnet. I sitt inledningsanförande erinrade han om den utveckling som hade ägt rum på det internationella planet i fråga om avskaffande av dödsstraffet. Han pekade därvid bl. a. på den konferens i ämnet som Amnesty International år 1977 höll i Stockholm. I sammanhanget underströk han vikten av att denna utveckling fortsatte, trots de terroristdåd som under senare år hade ägt rum i Europa. Han ansåg att Europarådet, vars verksamhet är grundad på respekten för mänskliga rättigheter, borde känna ett särskilt ansvar när det gäller att understödja ansträngningarna på det internationella planet att avskaffa dödsstraffet. I en resolution rekommenderade justitieministerna Europarådets ministerkommitté att hänskjuta frågor rörande dödsstraffet till lämpliga organ inom Europarådet för studier.

Särskilda aktiviteter

Under tiden den 6–8 juni 1978 hölls det åttonde kollokviet om europeisk lag i Neuchâtel. Kollokviet ägnades avtalsrättsliga standardvillkor.

Under tiden den 20–23 november 1978 hölls i Strasbourg en konferens med deltagande av företrädare för kriminologiska forskningsinstitut. Syftet med konferensen var att diskutera allmänhetens attityder i fråga om brott och lagföring. Vid konferensen diskuterades olika omständigheter som kan antas påverka allmänhetens uppfattning i dessa frågor. I debatten underströks bl. a. betydelsen av allmänhetens uppfattning om brottslighetens omfattning och karaktär. Konferensen antog vissa uttalanden med förslag till åtgärder för att förbättra informationen till allmänheten i brottsfrågor, riktade till CDPC att beaktas inom ramen för kommitténs fortsatta verksamhet.

(iii) Massmediekommittén

Massmediekommittén (Ad hoc committee of experts on the Mass Media – CAHMM) diskuterade under 1978 de underställda expertgruppernas arbete. En förändrad indelning från fyra till tre expertgrupper genomfördes.

Under sina möten utarbetade expertgrupperna dokument rörande bl. a. fritt informationsutbyte och statens roll och uppgifter i relation till media. Därutöver har grupperna också avsatt tid till att diskutera arbetet på massmedieområdet i andra internationella organisationer.

III. Europarådets fond för bosättning och regional utveckling

Europarådets fond för bosättning och regional utveckling (Resettlement Fund), vilken bildades år 1956 som ett instrument i flyktingpolitiken, används numera huvudsakligen för att stödja utvecklingsprojekt i sådana regioner som har drabbats eller hotas att drabbas av stora befolkningsomflyttningar. Sverige anslöt sig till fonden som femtonde medlem den 1 juli 1977. Under år 1978 fick denna ytterligare fyra medlemmar, nämligen Danmark och Norge samt Nederländerna och Spanien.

Fondkapitalet uppgick den 31 december 1978 till 9 735 000 US dollar. Under året beviljades lån om ca 205 milj. dollar till projekt i Italien, Turkiet, Grekland, Cypern, Portugal, Island och Frankrike. Sedan tillkomsten har fonden beviljat lån om sammanlagt ca 642 milj. dollar.